

Palkansaajasäätiö

Palkansaajasäätiön toimintakertomus 2022

Säätiön toiminnan tarkoitus ja sen toteuttaminen

Säätiö jatkoi sääntöjensä mukaisen tarkoituksen toteuttamista edistämällä säästäväisyyttä ja palkansaajien taloudellista tietämystä sekä ylläpitämällä STS-pankkimuseota ja pankin arkistoa. Keskeisin tapa säätiölle toteuttaa tarkoitustaan oli myöntää apurahoja tutkimukseen ja koulutukseen.

Toimintasuunnitelman tavoitteet ja niiden toteutuminen

Säätiön vuoden 2022 toiminta perustui hallintoneuvoston vuosille 2022–2024 hyväksymään toimintasuunnitelmaan, jonka pohjalta hallintoneuvosto vahvistaa kunkin vuoden toiminnan painopistealueet. Toimintasuunnitelmassa on asetettu tavoitteet sekä säätiön varainhoidolle että sen varsinaiselle toiminnalle.

Kolmivuotisen toimintakauden taloudellinen tavoite on varallisuuden reaaliarvon säilyttäminen siten, että säätiö samalla jakaa apurahoja enintään 1,5 miljoonalla eurolla vuodessa. Tavoite apurahojen määrästä toteutui hyvin, mutta varallisuuden reaaliarvon säilyttämisen suhteen ei voimakkaan inflatorisessa ympäristössä onnistuttu.

Säätiön lähipiiri

Säätiöllä ei ole Säätiölain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettuja lähipiiriyhteisöjä.

Säätiön lähipiiriin kuuluvista henkilöistä hallintoneuvostolle, hallitukselle ja toimikunnille maksetaan hallintoneuvoston päättämät tavanomaiset kokouspalkkiot. Kaikkiaan säätiö maksoi palkkioita hallintoneuvoston, hallituksen, toimikuntien jäsenille sekä toimitusjohtajalle yhteensä 193 142,12 euroa. Tilintarkastajille maksettiin hallintoneuvoston päätöksen mukainen tavanomainen tarkastuspalkkio.

Säätiön toimitusjohtajalla on hallituksen vahvistama johtajasopimus. Sopimuksen irtisanomiskorvaus vastaa kuuden kuukauden palkkaa. Toimitusjohtajan eläkevakuutus on hoidettu normaalin työeläkejärjestelmän puitteissa. Erityisiä eläke-etuja ei ole.

Työväenmuseo Werstaalle säätiö on maksanut STS-pankkimuseon ylläpidosta 15 359,28 euroa vuonna 2022, Palkansaajasäätiö on Työväenmuseoyhdistyksen jäsen.

Säätiö ei ole myöntänyt apurahoja tai lainoja lähipiiriinsä kuuluville henkilöille. Myöskään muita sopimuksia tai liiketoimia lähipiiriin kuuluvien henkilöiden kanssa ei ole.

Jääviyskysymysten käsittely

Säätiö pitää yllä hallituksen jäsenten vapaaehtoiseen sopimukseen perustuvaa rekisteriä hallituksen ja toimitusjohtajan sidonnaisuuksista. Rekisteriä päivitetään jatkuvasti. Rekisterin sisältö perustuu jäsenten omiin ilmoituksiin.

Jääviystilanteet todetaan hallituksen kokouksessa ja kirjataan hallituksen pöytäkirjaan. Jääviksi todettu jäsen ei osallistu päätöksentekoon ja poistuu kokouksesta asianomaisen kohdan käsittelyn ajaksi. Sama menettely koskee myös valmistelevia toimikuntia ja toimitusjohtajaa. Käytännössä jääviystilanteet ovat harvinaisia.

Säätiön varsinainen toiminta

STS-pankin arkisto ja historia

STS-pankkimuseo toimii edelleen Työväenmuseo Werstaan yhteydessä Tampereella. Vuonna 2022 aloitettiin pankkimuseon uudistuksen suunnittelu ja uudistus toteutetaan vuoden 2023 aikana.

STS-pankin arkiston hoidosta sekä valokuvien ja muun materiaalin säilyttämisestä ja järjestämisestä vastasi edelleen Työväen Arkisto.

Arkistossa on pysyvästi esillä myös säätiön omistamia taideteoksia, joihin kuuluu mm. STS-pankin johdon muotokuvia sekä pankin toimintapiiristä merkittäviin valtiollisiin tehtäviin nousseiden henkilöiden muotokuvia ja muuta heihin liittyvää materiaalia.

Apurahat

Säätiön toiminnan painopiste on palkansaajien taloudellisen tietämyksen edistämisessä. Säätiö jakaa apurahoja tutkimus-, koulutus- ja tiedotusprojekteihin. Apurahojen jaosta päättää säätiön hallitus.

Apurahatoiminnan valmistelusta ja seurannasta vastasi apurahatoimikunta, johon kuului seitsemän jäsentä. Sen puheenjohtajana toimi säätiön hallituksen puheenjohtaja Tapani Hellstén. Toimikunta kokoontui kaksi kertaa.

Kevään 2022 apurahajako

Hallitus jakoi 10.3.2022 seuraavat apurahat:

Työn ja talouden tutkimuslaitos Laborelle 120 000,- euroa kansantaloustieteen tohtorihautomon rahoitukseen.

Työn ja talouden tutkimuslaitos Laborelle 190 000,- euroa tutkimushankkeisiin "Takuueläkeuudistuksen vaikutus eläköitymiseen", "Työmarkkinoiden polarisaatio ja liikkuvuus matalapalkkatöistä", "Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman ulottuvuudet ja seuraukset" sekä talouskehityksen analysointi-, seuranta ja ennustyoöhön sekä Talous & Yhteiskunta -lehden toimittamiseen ja kehittämiseen.

Työväen Sivistysliitto ry:lle 140 000,- euroa "Globaalit vaikuttajat" talouspoliittisen koulutus- ja mentorointiohjelman toteuttamiseen ja kunnallisten osakeyhtiöiden hallitusten ja säätiöiden hallituksen jäsenille suunnatun koulutushankkeen toteuttamiseen.

Kansan Sivistystyön liitto KSL ry:lle 75 000,- euroa, "Talous ja teknologinen murros"- koulutushankkeen toteuttamiseen.

Kansan Sivistystyön liitto KSL ry:lle 49 000,- euroa, "Talous ja työn murros"- hankkeen toteuttamiseen.

Kalevi Sorsa-säätiö sr:lle 130 000,- euroa tutkimuskokonaisuuksiin "Eriarvoisuuden vähentäminen" ja "Ihmisen toiminnan vaikutukset maapallolle" toteuttamiseen.

Vasemmistofoorumi ry:lle 60 000,- euroa, tutkimushankkeisiin "Tolkkaa talouskeskusteluun" ja "Poliittisen maantieteen muutos Suomessa 2003-2022.

Finnwatch ry:lle 25 000,- euroa "Koko kansan verokoulu" hankkeeseen.

Työväen Arkiston Säätiölle 12 000 euroa STS-pankin arkistoineston ja pankkiin liittyvien henkilöaineistojen digitoimiseen ja tutkijakäytön edistämiseen.

Työväen kirjallisuuden päivän työryhmälle 2 000,- euroa Työväen kirjallisuuden päivän järjestämiseen teemalla "Oikeus ja kohtuus".

Tapio Bergholmille 15 000,- euroa Mauno Koiviston elämäkertatutkimukseen.

Emilia Isolaurille 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen "Money laundering in International Business: The role of institutions in mitigating the problem".

Sanni Kiviholmalle 6 000,- euroa tutkimusvierailuun University of Melbourneen Australiaan.

Ellen Guseul Leelle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen ”A revolution for disabled workers? Inclusionary and exclusionary mechanisms of platform work for disabled workers in Finland and Korea”.

Kanerva Matveiselle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen ”State and the spatiality of labour market: An inquiry into regional development”.

Timo Miettiselle ja työryhmälle 6 000,- euroa tutkimukseen ”Talouspolitiikan säännöt murroksessa”.

Santtu Raitasuolle 8 000,- euroa post-doc tutkimukseen verokonsulttialan vaikutuksesta oikeustieteelliseen tutkimukseen.

Juha Tervalalle 5 000,- euroa tutkimukseen julkisista vihreistä investoinneista ja niiden tuotanto- ja hyvinvointivaikutuksista taantuman aiheuttamassa tuotannon hystereesissä.

Eija Harjula osallistunut Työväen Sivistysliiton hakemuksen käsittelyyn. Satu Niemelä ei osallistunut Laboren hakemusten käsittelyyn. Sini Niva ei osallistunut Kansan Sivistystyön Liiton hakemusten käsittelyyn.

Yhteensä apurahoja jaettiin 867 000,- euroa.

Syksyn 2022 apurahajako

Hallitus jakoi 4.10.2022 seuraavat apurahat:

Työn ja talouden tutkimuslaitos Laborelle 150 000,- euroa ”Innovaatiot, tuottavuus ja talouskasvu”-hankkeelle.

Kansan Sivistystyön Liitto ry:lle 39 000,- euroa ”Reilu ja kestävä talous”-hankkeen toteuttamiseen.

Työväen Sivistysliitto ry:lle 60 000,- euroa kuntatalousosaamisen mentorointiohjelman toteuttamiseen.

Kalevi Sorsa-säätiö sr:lle 37 500,- euroa tutkimukseen eriarvoistumisen vaikutuksista.

Vasemmistofoorumi ry:lle 22 000,- euroa, tutkimushankkeen ”Energiaköyhyys ja oikeudenmukainen vihreä siirtymä” toteuttamiseen.

Finnwatch ry:lle 19 000,- euroa akkumineraalien vastuullisuutta koskevan tutkimuksen toteuttamiseen.

STS-Pankkikillalle 5 000,- euroa jäsenoimintaan ja 30-vuotisjuhlan kustannuksiin.

Ydin-julkaisut ry:lle 3 000,- euroa Militarismien hinta artikkelisarjan tuottamiseen.

Poliittisen talouden tutkimuksen seuralle, 3 000 euroa verkkosivujen uudistukseen ja juhlaseminaarin järjestämiseen.

Maija Absetzille 8 000,- euroa väitöskirja tutkimukseen "Uusliberalismin haaste ammattiyhdistysliikkeelle".

Elina Jussilalle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen liittyvään tutkijavierailuun UC Berkeleyhin.

Iida Kettula-Vehviläiselle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen "Kuka on oikeasti köyhä? Puoluepoliittiset näkemykset köyhyydestä ja pienituloisuudesta".

Johannes Lehtiselle 2 000,- euroa väitöskirjatyön viimeistelyyn aiheesta "Miten kansalaiset sekä etu- ja kansalaisjärjestöt osallistuvat Eu-politiikkaan Suomessa?".

Jaakko Markkaselle 8 000,- euroa tutkijavierailuun UC Berkeleyhin ja väitöskirjatutkimukseen lääkemarkkinoista.

Jaakko Pehkoselle 8 600,- euroa tutkimushankkeen "Terveyskäyttäytyminen, terveys ja palkansaajien työurat" toteuttamiseen.

Aatu Puhakalle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen poliittisista tavoitteista ja talousteoreettisista olettamuksista suomalaisten kuntien taloudellisen liikkumavaran taustalla.

Jussipekka Salolle 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen "Kuluttajien odotukset ja taloudellinen käyttäytyminen".

Emmi Wilenille 8 000,- euroa väitöskirjatutkimukseen "Personality, mental health and labor market outcomes".

Yhteensä apurahoja jaettiin 405 100,- euroa.

Koko toimintavuoden aikana apurahoja jaettiin yhteensä 1 272 100,- euroa.

Säätiön talouden kehitys ja sijoitustoiminta

Sijoitusalan toimintaympäristö

Sijoitusvuosi 2022 oli poikkeuksellisen vaikea. Niin osakkeiden kuin korkosijoitustenkin tuotot jäivät heikoiksi. Säätiön sijoitusomaisuuden allokaation muutos voimakkaammin vaihtoehtoisin sijoituksiin antoi kuitenkin suojaa muiden omaisuuslajien heikolta kehitykseltä.

Vuosi alkoi COVID-19 pandemian ja viruksen omikron variantin levitessä voimakkaasti, mutta rokotusohjelmien kattavuuksien paranemisen myötä näköpiirissä oli pandemian hellittäminen. Helmikuussa 2022 Venäjä aloitti täysimittaisen sodan Ukrainaa vastaan. Sijoitusmielessä sodan vaikutukset olivat merkittävimmät energiasektorilla, maataloushyödykkeissä sekä länsimaisten yritysten toimintojen alasajossa Venäjällä.

Kiihtyvä inflaatio ja sen vuoksi keskuspankkien nopeasti kiristytvä korkopolitiikka määritteli sijoitusvuotta kaikkein voimakkaimmin. Näiden seurauksena osakemarkkinat laskivat laajasti ja joukkolainojen tuotto oli huono. Kaikki keskeiset osakeindeksit jäivät pakkaselle vuoden 2022 osalta.

Säätiön vahva taloudellinen asema, sijoitusten maltillinen riskiprofiili velattomuus ja jo aiemmin aloitettu osakkeiden ylipainon purku kuitenkin suojasivat säätiötä suurimmilta vaikeuksilta.

Säätiön varallisuuden allokaatio, sijoitusten arvon kehitys ja sijoitustoiminnan tulos

Säätiön sijoitustoimikunnassa oli viisi jäsentä ja se kokoontui vuoden aikana neljatoista kertaa. Sijoitustoimikunta työskenteli vuoden erityisen aktiivisesti ja kokoontui usein johtuen erittäin poikkeuksellisesta sijoitusvuodesta sekä teknologian mahdollisuuksien hyödyntämisen avulla.

Palkansaajasäätiön omaisuuden käypä arvo oli vuoden 2022 alkaessa noin 64,5 milj. euroa ja sen päättyessä noin 60,5 milj. euroa.

Säätiön sijoitussalkku oli toimintavuoden lopussa jakautunut seuraavasti osakesijoitukset 32%, korkosijoitukset 18%, vaihtoehtoiset sijoitukset 36% ja omat kiinteistöinvestiitit 14%.

Kotimaiset osakesijoitukset olivat pääosin suoria ja ulkomaiset osakkeet ETF:inä ja rahastoina. Korkosijoitukset olivat pääosin rahastomuodossa.

Parhaiten tuottivat vaihtoehtoiset sijoitukset, joiden tuotto oli 14,61%. Osakesalkun tuotto oli vuonna 2022 -13,47% ja korkosalkku tuotti -7,13%.

Kuten aiemmin kuvattiin niin salkun osakepaino laski vuoden aikana 43 prosentista 32 prosenttiin ja vastaavasti vaihtoehtoisten paino salkussa kasvoi 29 prosentista

36 prosenttiin. Osa muutoksesta selittyy osakkeiden arvostuksen heikkenemiseen ja osa säätiön tietoiseen allokaation muutokseen.

Säätiön omat kiinteistöt olivat ongelmallisia. Mannerheimintie 103 B:n myynti-/vuokrausprosessi jatkui myös vuonna 2022. Varsinaista kauppaa ei saatu solmittua esisopimuksista huolimatta. Plaza Rondo kärsi heikentyneestä vuokrausasteesta. Toimitilamarkkina on erittäin vaikea ja pandemia muutti osin pysyvästi tilojen tarvetta. Muuttunut korkoympäristö laskee kiinteistöjen arvoja ja yhtä aikaa heikentää toimitilamarkkinaa. Mannerheimintien kiinteistöstä tehtiin ylimääräinen alaskirjaus vuonna 2020 ja Plaza Rondon osalta samanlainen toimenpide tehtiin vuonna 2021, alaskirjaus oli arvoltaan 807 646,39 euroa. Biomedicumın vuosi sujui odotetun hyvin ja kiinteistön tilanne on vakaa.

Säätiön lähtökohtana on, että sen yleishyödyllinen merkitys toteutuu varsinaisen toiminnan kautta ja sijoittaminen on keino kerätä varoja varsinaiseen toimintaan. Säätiö noudattaa sijoitustoiminnassaan vastuullisuuden periaatetta. Säätiön positiiviset vastuullisuusperiaatteet koskevat ihmisoikeuksia, työolosuhteita, ympäristövaikutuksia ja ns. reilun pelin periaatetta. Säätiö valitsee sijoituskohteensa ja varainhoitajansa siten, että kohteena olevat yritykset toimivat näissä kysymyksissä eettisesti kestäväällä tavalla.

Sijoitustoiminnassa seurataan laajasti käytettyä ESG-raportointia ja tehdään raportin havaintojen perusteella muutoksia sijoitussalkun sisältöön tai allokaatioon.

Säätiön periaatteet rajaavat säätiölle soveliaiden sijoituskohteiden joukosta pois myös joukon yksittäisiä yleisesti epäeettisiksi miellettyjä, vaikka sinänsä laillisia sijoituskohteita. Näitä ovat esimerkiksi tupakkateollisuus, aseeteollisuus, uhkapeli, pornografia ja koronkiskontaan verrattavissa olevien pikaluottojen myynti.

Säätiön tulokseksi muodostui - 1 369 596,32 euroa.

Sijoitustoiminnan päätöksenteko

Säätiön sijoitustoimintaa johtaa ja siitä vastaa säätiön hallitus. Se hyväksyy vuosittain toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä säätiölle sijoitussuunnitelman, seuraa sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumista jokaisessa kokouksessaan ja ohjeistaa tarvittaessa toimikuntaa ja toimitusjohtajaa.

Sijoitussuunnitelmassa on määritelty sijoitustoiminnan toimivalta- ja vastuusuhteet ja sijoitusvarojen allokoitiperiaatteet. Strategisesta allokaatiosta ja merkittävistä yksittäisistä sijoituspäätöksistä vastaa hallituksen antamien valtuuksien puitteissa viisijäseninen sijoitustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi hallituksen jäsen Juha Majalahti.

Säätiön hallinto

Hallintoneuvosto

Säätiön hallintoneuvostoon kuului toimintavuonna 29 jäsentä. Sääntöjen mukaan kolmannes jäsenistä on vuosittain erovuorossa. Hallintoneuvoston vuoden 2022 jäsenmääräksi vahvistettiin 1.12.2021 pidetyssä kokouksessa niin ikään 29 jäsentä.

Hallintoneuvoston jäseniä vuonna 2022 olivat

Jaakko Alavuotunki
Toni Asikainen
Juuso Aromaa
Johanna Autio
Seppo Eskelinen
Jouni Gustafsson
Timo Haverinen
Heikki Helkavuori
Mikko Hokkanen
Elina Hämäläinen
Sauli Isokoski
Juha Jaatinen
Tiina Johansson
Aaron Kallinen
Sonja Laitinen
Heidi Lehikoinen
Minna Minkkinen
Jarkko Nissinen
Merja Närhi
Ilona Pilli
Jukka Pirttinen
Aleksanteri Repo
Sannamari Sala
Ilpo Sirniö
Anne Tervo
Jaakko Turunen
Minna Tuukkanen
Arto Virtanen
Laura Ylitalo

Hallintoneuvosto piti kaksi kokousta. Hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Ilpo Sirniö, I varapuheenjohtajana Jaakko Alavuotunki ja II varapuheenjohtajana Tiina Johansson.

Hallintoneuvoston syyskokouksessa valittiin hallintoneuvoston jäseniksi erovuoroisten ja eronneiden tilalle Toni Asikainen, Nils-Johan Englund, Heikki Helkavuori, Sauli Isokoski, Heidi Lehikoinen, Merja Närhi, Ilona Pilli, Jukka Pirttinen ja Arto Virtanen.

Hallitus ja henkilökunta

Säätiön hallituksen jäsenmäärä on ollut kaksitoista. Hallitukseen ovat vuonna 2022 kuuluneet seuraavat jäsenet:

Tapani Hellstén	puheenjohtaja
Vertti Kiukas	I varapuheenjohtaja
Eila Viljakainen	II varapuheenjohtaja
Riku Ahola	
Eija Harjula	
Mika Kari	
Kauko Keskisärkkä	
Sanna Koskenranta	
Juha Majalahti	
Satu Niemelä	
Sini Niva	
Ville Wallin	

Säätiön hallitus kokousti vuonna 2022 kuusi kertaa. Hallituksen erovuoroisten tilalle hallitukseen valittiin Riku Ahola, Vertti Kiukas, Sanna Koskenranta ja Sini Niva.

Säätiön toimitusjohtajana toimi Teemu Hirvonen ja talous- ja hallintoassistenttina on toiminut Eeva-Liisa Vanhatalo.

Tilintarkastajat

Säätiön varsinaisina tilintarkastajina ovat toimineet Tilintarkastusrengas Oy, vastuullisena tilintarkastajana KHT Lotta Kauppila, ja HT Simo Dückstein.

Säätiön Internet-sivut

Säätiöllä on Internet-kotisivut osoitteessa www.palkansaajasaatio.fi. Kotisivuilla kerrotaan säätiön historiasta ja toiminnasta sekä säätiön jakamista apurahoista. Säätiön sivut uudistettiin vuonna 2021.

Tulevaisuudennäkymät, epävarmuustekijät ja riskit

Säätiön varsinainen toiminta kohdistuu myös vuonna 2023 sääntöjen mukaisesti entisiin aihepiireihin, ennen muuta palkansaajien taloudelliseen valistamiseen.

Vuoden 2023 apurahoihin on säätiön budjetissa varattu 1,5 miljoonaa euroa. Lisäksi historia- ja perinnetyöhön sekä säätiön arkiston ja kokoelmien säilytys- ja hoitomaksuihin käytetään noin 136 000,- euroa.

Säätiön taloudellinen tilanne on hyvä ja antaa vuoden 2023 toiminnalle hyvän lähtökohdan. Säätiön varsinaisen toiminnan tilanne on sijoitustoimintaan aina liittyvistä riskeistä huolimatta turvattu olosuhteiden heikentyessäkin. Säätiön varat on sijoitettu siten, että ne tuottavat varsinaisessa toiminnassa tarvittavan kassavirran heikkoinakin sijoitusvuosina, joten apurahoina jaettavan summan merkittävään vähentämiseen joudutaan turvautumaan vain poikkeustilanteissa.

Tilikauden tulos

Tilikauden ylijäämäksi muodostui -1 369 596,32 euroa (3 896 978,65 euroa vuonna 2021). Säätiön taseen loppusumma oli tilivuoden 2022 päättyessä 54 259 175,78 euroa (55 588 441,37 euroa vuonna 2021).

Hallitus esittää, että tilikauden alijäämä siirretään edellisten tilikausien ylijäämä - tilille.